

KÍVÜLRŐL VAGY BELÜLRŐL?

A SEGÉLYEZÉS ÉS A FEJLESZTÉS

A modul szerzője:
Tomory Ibolya és Binder Mátyás

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIÁK

10. ÉVFOLYAM

SZKA_210_34

MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
I. RÁHANGOLÁS, A FELDOLGOZÁS ELŐKÉSZÍTÉSE					
I/a Csoportalakítás kártyákkal					
A	Minden tanuló húz egy zászlókártyát. A feladata az, hogy megtalálja az osztályban azokat, akik az övével azonos földrészen lévő ország kártyáját húzták. Így jönnek létre a csoportok. (Ha valamelyik túl nagy létszámú lenne, azt ketté lehet osztani.) 5 perc	Földrajzi ismeretek felfrissítése Együttműködés	Kooperatív csoportalakítás	D1 (Ország- kártyák) Földrajzi atlasz	
I/b Fejlesztés és segélyezés					
A	A csoportok megpróbálják megfogalmazni, hogy egy országnak nyújtott segítségként mit jelenthet a fejlesztés és mit a segélyezés fogalma. Gondolataikat egy két hasábra osztott papíron rögzítik. A szóvivők ismertetik előbb az egyik, majd a másik fogalom általuk elgondolt jelentését. Végül az osztály megalkotja azt a két definíciót, amivel mindenki egyetért. 10 perc	Előzetes ismeretek előhívása és fogalomtisztázás Koncentráció Lényeglátás Írásbeli szövegalkotás Együttműködés	Csoportmunka – kerekasztal Frontális munka – csoportos szóforgó és közös pontosítás	Papír, íróeszközök	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II. ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA					
II/a Fogalmi pontosítás					
A	Ezután minden tanuló megkapja a D2 mellékletet, és elolvassa azt. Aláhúzással jelöli benne, hogy a szöveg mit emel ki a kétfajta segítségnyújtás fő jellemzőjeként. Az osztály egybeveti a szövegben szereplő lényegi elemeket az előzőleg született saját meghatározásokkal. 10 perc	Új ismeretek szerzése és a fogalmak pontosítása Lényegkiemelés Önkorrekció Együttműködés	Egyéni olvasás Frontális munka – a korábbi definíciók pontosítása	D2 (Szöveg)	
B	Minden csoport megkapja a D3 melléklet kétfajta leírását, annyi példányban, hogy mindenkinek jusson valamelyikből. Megállapítják, hogy melyik tekinthető segély- és melyik fejlesztési programnak. Kigyűjtik a leírásokból a programok tartalmi elemeit, és elemzik azokat a várható hatások időtartama szempontjából. A szövivők ismertetik gondolataikat a többiekkel, majd közösen megfogalmazzák, hogy melyek a legfontosabb különbségek egy segélyezési és egy fejlesztési program között. A tanár a D2 alapján szükség szerint kiegészíti az elhangzottakat. 25 perc	Két konkrét program megismerése, és a fogalmak pontosítása Elemzőkészség Összefüggéslátás Kombinatív képesség Együttműködés	Egyéni olvasás Csoportmunka – jellemzők kigyűjtése szóforgóval Frontális munka – irányított megbeszélés	D3 (Szövegek)	D2 (Szöveg)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
II/b Tények és adatok					
A	A tanulók csoportokban dolgoznak tovább. Minden csoport megkapja a D4 kártyasorozatot, amit szétosztanak egymás között. Mindenki felolvassa a többieknek a nála lévő kártya tartalmát, és hozzáfűzi a maga gondolatát. Ezután közösen megbeszélik, hogy vajon milyen jellegű segítségekre lenne szükség a megismert adatok alapján Mozambikban. Gondolataikat írásban is rögzítik. A szövegek megosztják azokat a többiekkel. 20 perc	Néhány konkrét tény megismerése a világ egyenlőtlen fejlődésére vonatkozóan Elemzőkészség Empátia Összefüggéslátás	Egyéni gondolkodás Kooperatív munka – szóforgó és ötletbörze Frontális munka – csoportos szóforgó	D4 (Adatkártyák)	
B	A tanár írásvetítőn kivetíti a D4 mellékletet. Az adatokhoz kapcsolódóan az osztály arról beszélget, vajon milyen jellegű segítségekre lenne szüksége Mozambiknak. 5 perc	Néhány konkrét tény megismerése Empátia Összefüggéslátás	Frontális munka – szemléltetés és irányított beszélgetés		D4 (Adatkártyák)

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II/c Mi a teendő?					
A	(Itt kezdődik a második tanóra.) A tanulók hat csoportot alkotnak. Minden csoport húz egy helyzetkártyát. Valaki felolvassa a rajta lévő szöveget, és közösen átgondolják, hogy vajon milyen lépésekkel lehetne beavatkozni az adott probléma lehető legjobb megoldása érdekében. A szövivők ismertetik a kártyájukon szereplő helyzetet, és elmondják az annak megoldásával kapcsolatban felvetődött gondolataikat. 20 perc	Néhány konkrét helyzet megismerése és elemzése a lehetséges problémák szempontjából Empátia Problémaérzékenység Együttműködés	Csoportmunka – közös helyzetelemzés és javaslatok megfogalmazása Frontális munka – csoportos szóforgó	D5 (Helyzetkártyák)	
II/d A fejlesztés dilemmái					
A	Az osztály két részre oszlik. Mindenki megkapja az erdélyi segítő programról szóló D5 szöveget. A tanulók egyik fele az érintettek szemszögéből, a másik pedig a kívülállók nézőpontjából olvassa el azt. A szövegben valamennyien aláhúzzák a saját nézőpontjukból megfogalmazódó gondolatokat. A két oldal képviselői egy-egy csomagolópapíron összegzik a szövegből kiemelt érveket, és továbbiakkal egészítik ki azokat. Mindkét csoport tagjai húznak egyet-egyét a szerepkártyák közül, aminek alapján eldől, hogy ki lesz vitázó és ki lesz megfigyelő. A vitázók az összegyűjtött érvek felhasználásával lefolytatják a vitát, a megfigyelők pedig értékelik az elhangzottakat. (A gyakorlat során valamelyik oldalon mindenkinek meg kell szólalnia.) 20 perc	Egy segítő program dilemmáinak megismerése, a külső és a belső szempontok egybevetése Empátia Nézőpontváltás Rendszerlátás Érvelés Vitakészség	Egyéni munka – szövegértelmezés Csoportmunka – érvek gyűjtése Egész csoportos gyakorlat – szerepek szerinti vita és értékelés	D6 (Szöveg) D7 (Szerepkártyák)	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
III. AZ ÚJ TARTALOM ÖSSZEFOGLALÁSA, ELLENŐRZÉS ÉS ÉRTÉKELÉS					
III/a Tanulságok					
A	A diákok körbe ülnek, és mindenki megfogalmaz egy tanulságot a segítségnyújtó programokkal kapcsolatban a foglalkozáson szerzett élményei alapján. A tanár szükség szerint kiegészíti a felmerült gondolatokat. 5 perc	A tapasztalatok összegzése Általánosítás Szóbeli önkifejezés	Egész csoportos gyakorlat – szóforgó		P1 (Útmutató)
B	A tanár irányításával a tanulók megválaszolják a fejlesztési programok lehetőségeivel kapcsolatos kérdéseket: Mire épüljön egy fejlesztési program, mit kell figyelembe venni? Miért fontos a helyi feltételek, igények és kultúra ismerete? 9 perc	Ismeretek összegzése, véleményalkotás	Páros munka Páros szóforgó		
C	A tanulók házi feladatként esszészerűen összefoglalják az alapvető fogalmakat és tanulságokat. 2 perc	Ismeretek összegzése	Egyéni munka Házi feladat		

TANÁRI SEGÉDLETEK

P1 Útmutató a téma összegzéséhez

A pedagógus a téma megvitatását nagyon figyelmesen kövesse, törekedjen arra, hogy a beszélgetés folyamán egymást kölcsönösen meghallgassák. Amikor úgy látja, hogy mindkét fél érvei szót kaptak, segítsen összegezni és megfogalmazni, hogy nincs egyetlen igazság, és hogy amennyiben nem vesszük figyelembe a helyi szükségleteket, viszonyrendszereket, a segítő kezdeményezés akár visszájára is fordulhat.

A segélyezés káros lehetőségeinek jól ismert példája a Nestlé tejpora Afrikában, ami sok problémát okozott az összetevőkre érzékeny gyerekeknek.

Hasonlóan visszájára fordulhat például a gabonasegély, amikor egy-egy segítő akció miatt a helyi termelés elsorvad.

Lényeges, hogy tudatosítsuk a tanulóknak a helyi kultúra ismeretének fontosságát. Győzzük meg őket arról, hogy a helyi kultúra ismeretének hiánya könnyen egyoldalú, külső látásmódhoz vezet, és a legjobb szándék mellett is komoly károkat okozhat. A következmények, adott esetben emberi jogokat is sérthetnek, és konfliktushoz vezethetnek.

A segítségnyújtás egyidejűleg jár kötelezettséggel és felelősséggel.